

OHJEET HOITOTARVIKE- JA VÄLINEJAKELUSTA PYHTÄÄN TERVEYSKESKUKSESSA

YLEISET PERIAATTEET

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 24§ velvoittaa kuntaa järjestämään alueensa asukkaiden ja terveydenhuoltolain 47§:n mukaisen kirjallisen ilmoituksen tehneille ulkopaikkakuntalaisille sairaanhoitopalvelut sisältäen hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet. Terveydenhuoltolain 25 § mukaan kotisairaanhoidossa käytettävät hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon. Nämä hoitosuunnitelman mukaiset hoitotarvikkeet ovat asiakkaalle maksuttomia (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta 1329/2010, 5 §).

Sairaanhoitotarvikkeilla ja -välineillä tarkoitetaan lähinnä kertakäyttöisiä tai niihin rinnastettavia henkilökohtaiseen käyttöön tarvittavia tuotteita. Hoitotarvikkeiden ja -välineiden tulee aina perustua yksilölliseen tarpeeseen, jonka määrittelee hoitava lääkäri tai sairaanhoitaja/ terveydenhoitaja yhteistyössä lääkärin kanssa. Tarve tulee kirjata hoitosuunnitelmaan Effican YLE-, HOITO- tai KHTOTS-lomakkeelle ja kopioida tieto myös APU-lomakkeelle.

Hoitotarvikkeita jaetaan ainoastaan pitkäaikaiseen, yli 3 kk kestäväan henkilökohtaiseen tarpeeseen. Joissakin tilanteissa, kun tarve arvioidaan pitkäaikaiseksi, voidaan jakelu aloittaa heti tarpeen ilmaannuttua. Jakelussa käytetään kulloinkin voimassaolevien hankintapäätösten mukaisia hoitotarvikkeita.

Kotisairaanhoidon kotikäynnillä ja vastaanottokäynnillä terveyskeskuksessa tarvittavat hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon.

MAKSUTTOMAT HOITOTARVIKKEET JA VÄLINEET

Avannetarvikkeet

Avannetarvikkeet jaetaan erikoissairaanhoidon avannehoitajan laatiman yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan. Normaaliin hygieniaan ja perushoitoon kuuluvat tuotteet potilas hankkii itse, esim. pesuaineet, pyyhkeet, suojakäsineet, perusvoiteet.

Jaettavat tarvikkeet:

- Virtsa-avannesidos
- Suoliavannesidos
- Laatat
- Muut avannetarvikkeet: avannekorit, avannesuoja, avannevyö, ihon suoja-aine, huuhtelusetti tarpeen mukaan, pastat, tiivisterenkaat.

Diabetestarvikkeet

Diabetest tuotteiden saaminen edellyttää diabetes-diagnoosia. Verensokerimittareita lainataan taudin alkuvaiheessa ja raskauden aikana. Diabeetikko saa verensokerimittarin pitkäaikaiseen käyttöön terveystakeskuksesta.

Insuliinipumpun hankkii ja asentaa potilaalle erikoissairaanhoidon yksikkö. Diabetestarvikkeina jaetaan maksutta insuliinikynät, -ruiskut, kertakäyttöneulat, lansetit, verenketoinne- ja virtsatutkimusliuskat jaetaan yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan.

Verensokeritestiliuskat jaetaan Käypä hoito-suosituksen mukaan seuraavasti:

1. Pitkäaikainen tarve (diagnostisoitu diabetes):

- vakiintunut tyyppi 1 tai komplisoitunut tyyppi 2 diabetes 35 liuskaa/viikko
- vakiintunut tyyppi 2 diabetes (ei insuliinia) 12 liuskaa/viikko
- vakiintunut komplisoitumaton tyyppi 2 diabetes (insuliinihoito): 20 liuskaa/viikko.

2. Väliaikainen lisätarve (4 viikkoa):

- ateriainsuliiniannoksen säätäminen 14 liuskaa/viikko-perusinsuliiniannoksen säätäminen 10 liuskaa/viikko.

Liuskoja annetaan tarpeen mukaan hoidon opetusvaiheissa sekä ongelmatilanteisiin liittyvissä hoidon arviointi-, muutos- ja tehostamisvaiheissa sen hetkisen, yhdessä sovitun hoitosuunnitelman mukaan.

Insuliinipumpuun liittyvät tarvikkeet erikoissairaanhoidon suosituksen mukaan.

Dialyysitarvikkeet

Dialyysitarvikkeet jaetaan yksilöllisen erikoissairaanhoidossa laaditun hoitosuunnitelman mukaan.

Haavanhoitotarvikkeet

Alle 3 kuukautta kestävässä haavanhoidossa potilas pääsääntöisesti ostaa itse kaikki haavanhoitotarvikkeet. Yli 3 kuukautta kestävässä haavanhoidossa hoitotarvikejakelun piiriin kuuluvat peittävät, imevät ja kiinnittävät sidokset

Jaettavat tarvikkeet:

- haavatyyny tehdaspuhdas
- harsotaitos tehdaspuhdas
- pumpulitikut
- kiinnityssiteet, teippi, haavakalvo

Suoraan haavapintaan laitettavat, lääkeaineisiin rinnastettavat sidokset, haavanhoitolevyt, voiteet, tahnat ja liuokset, asiakas ostaa itse. **Kotisairaanhoidajan tehdessä haavanhoidon nämä sisältyvät hoitomaksuun. Varsinaiset lääkkeet/ lääkevoiteet yms. asiakas kustantaa aina itse.**

Hapen annon ja hengityksen tarvikkeet

Pysyvä happihoito aloitetaan erikoissairaanhoidossa ja sieltä lainataan happirikastin ja annetaan ohjeet happipullojen hankinnasta. Lääkehäpen potilas ostaa itse saaden Kelalta peruslääkekorvauksen. Maksutta jaetaan ne tarvikkeet, joilla toteutetaan hengitystä ja hapetusta tukevaa hoitoa kotona happirikastimen tai muun lisähäpen avulla. CPAP-laite siihen liittyvine tarvikkeineen annetaan erikoissairaanhoidosta keuhkoyksiköstä. Jaettavat tarvikkeet:

- Happiletku
- Happiviikset
- Happimaski
- Kostutuspullo

Imujen ja trakeostomian tarvikkeet

- Hoitosuunnitelman mukaiset yksilölliset trakeostomian hoitotarvikkeet

Liman imemiseen kotona, jaettavat tarvikkeet:

- Imukatetri, imuletku
- Suojäkäsineet imemiseen 1 pari/ imukerta
- Puuvanua.

Inkontinenssitarvikkeet ja virtsankulkua varmistavat tarvikkeet

Edellytyksenä inkontinenssitilanteiden saamiseksi on, että terveystieteiden lääkäri tai sairaanhoitaja/ terveydenhoitaja on todennut vaippojen tarpeen, virtsanäyte on tutkittu ja on pohdittu inkontinenssin syytä ja sen hoitomahdollisuutta. Jos hoitoon on päädytty, sen vaikutusta on ensin kokeiltu ja diagnosoitu merkitty potilastietojärjestelmään.

Vaippoja ja muita hygieniatarvikkeita jaetaan sairaanhoitajan /terveydenhoitajan tekemän yksilöllisen suunnitelman perusteella uloste- ja/tai virtsainkontinenssista kärsiville henkilöille. Lievään ponnistusinkontinenssiin tarvittavat tippasuojat tai terveysiteet eivät kuulu jakelun piiriin. Pienempiä vaippoja voidaan hoitavan tahon harkinnan mukaan jakaa vain neurologisista syistä johtuvaan virtsankarkailuun.

Palveluun ovat oikeutettuja kehitysvammaiset, selkäydinvammaiset, MS-tautia sairastavat, saattohoitopotilaat, potilaat, joille tehty leikkaus virtsateihin ja suoliston alueelle, alavatsalle sädehoitoa saaneet sekä potilaat, joille neurologinen sairaus aiheuttaa keskivaikean tai vaikean inkontinenssin. Iän tuoma virtsan- ja ulosteen pidätyskyvyttömyys ei yksistään oikeuta maksuttomiin vaippoihin ilman asian selvittelyä. Monivammainen kasteleva lapsi saa vaipat yksilöllisen tarpeen mukaan kolmesta ikävuodesta eteenpäin.

Jos asiakas tarvitsee vain **yhden** vaipan tai vaippahousut vuorokaudessa, hän ostaa ne itse. Vaippoja voidaan antaa korkeintaan **5 kpl/ vrk**. Jos tarve on suurempi, asiakas kustantaa lisävaipat itse.

Virtsan katetroinnissa tarvittavat jaettavat tarvikkeet:

- Virtsakatetrit
- Virtsankeräyspussit, tyhjennettävät
- Kiinnitettävät tai suojaavat erikoistarvikkeet yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan.

Suojakäsineet eivät kuulu katetriin jakeluun.

Vaippojen ja katetriin hoitotarvikejakelusta tehdään kotiinkuljetussopimus kotihoidossa tai terveydenhoitajan vastaanotolla. Tarvikkeet toimitetaan asiakkaalle kotiin 3 kuukauden tarvetta vastaava määrä kerrallaan.

Lääkeannostelun tarvikkeet

Lääkeannostelutarvikkeet jaetaan yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan.

Jaettavat tarvikkeet:

- Lääkkeenottokanyyli
- Kipupumppu tarvikkeineen
- Nesteensiirtoon liittyvät välineet
- Steriilit taitokset kanyylin ja katetrin juureen ja puhdistukseen
- Steriili haavakalvo kanyylin kiinnitykseen ja mahdolliset muut tarvikkeet

Ravitsemuksen tarvikkeet

Maksutta jaetaan ravitsemuksen toteuttamiseen kuuluvat tarvikkeet, kun potilas ei pysty syömään riittävästi suun kautta. Tarvikkeet jaetaan potilaalle asetetun ravinnonsiirtojärjestelmän mukaan. Ravintovalmisteet eivät kuulu jakelutuotteisiin. Hygieniaan ja perushoittoon kuuluvat tuotteet potilas ostaa itse.

Jaettavat tarvikkeet:

- Peg-syöttönapit
- Gastrostomialetkut
- Ruokintayhdistäjät
- Ravinnonsiirtolaitteet ja ravinnonsiirtolaitteet pumppukäytössä
- Ravinnonsiirtosäiliöt
- Ruiskut
- Tehdaspuhtaat taitokset ja pumpulitikut

Suolen toiminnan tarvikkeet

Maksutta jaetaan yksilöllisen hoitotarpeen mukaan sairauden aiheuttaman suolen toimintahäiriön ja suolen inkontinenssiin tarvittavat hoitotarvikkeet. Suojakäsineitä annetaan henkilökohtaisen avustajan ja omaisen tarpeeseen. Normaaliin hygieniaan ja perushoittoon kuuluvat tarvikkeet asiakas ostaa itse.

Muut hoitovälineet

Suojakäsineitä jaetaan vain sairaanhoidollisten toimenpiteiden yhteydessä: esimerkiksi leikkauksen jälkitilojen ja syöpäsairauksien hoidossa.

Jakelutuotteisiin kuulumattomat tarvikkeet

Maksutta jaettaviin hoitotarvikkeisiin kuuluvat vain edellä mainitut tuotteet.

Jakelutuotteisiin eivät kuulu esimerkiksi:

- Kaarimaljat
- Mehupillit
- Pesukintaat
- Ruokaliinat
- Nenäliinat
- Juomamukit
- Atulat
- Suojakäsineet tavanomaisessa hoivassa
- Pumpulikäsineet
- Virtsapullot
- Selluloosavanu (poikkeuksena trakeostomiapotilaat ja limaimujen yhteyteen), Saniteettivaipat eli kroonikkovaipat
- Vuoteen suojamuovit
- Poikkilakanat
- Steriilit taitokset (poikkeuksena keskuslaskimokatetrin ja vastaavien kanyylien hoito)
- Pikasiteet
- Laastarit
- Haavanhoitotarvikkeet, lukuun ottamatta yllä olevassa kohdassa mainittuja tuotteita. Tukisiteet eli kompressiositeet
- Lääkinnälliset hoito/tukisukat
- Käsideseinfektioaineet
- Ihon desinfektioaineet
- Pesuvoide
- Pesupyyhe
- Avannepussien hajunpoistajat
- Tippasuojat ja pikkuvaipat
- Plasmansokerin mittausliuskat heikentyneessä sokerinsietokyvyssä (ei diabetes-diagnoosia).

Poikkeamat jakeluohjeessa: erityistapauksissa kysytään potilaskohtainen lupa poiketa jakeluohjeesta, jolloin asiasta keskustellaan hoitavan lääkärin ja johtavan hoitajan kanssa.